

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Práce s textem – interpretace a analýzy
Název učebního materiálu:	Zrání básníka – od pokorného chlapce k revolucionáři
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0405
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	4. ročník čtyřletého gymnázia, oktáva osmiletého gym.
Autor:	Marie Brožová
Datum vytvoření:	2. 5. 2013
Datum ověření ve výuce:	9. 9. 2013
Druh učebního materiálu:	Pracovní list
Očekávaný výstup:	Analýza dvou zásadních textů J. Wolkera (+ dvě kritiky) umožňuje pochopit proměnu lyrického mluvčího v souvislosti se změnami společenskými.
Metodické poznámky:	Pracovní list je možné využít k samostatné práci, práci ve dvojicích, či skupinové práci. Osvědčil se požadavek ústních odpovědí na základě písemných poznámek.

Zrání básníka – od pokorného chlapce k revolucionáři

Jiří Wolker: BÁSNÍKU, ODEJDI

*Básníku, odejdi!
Zahod' vše, - jen s rýčem se vrať
a přeryj ten lán od hřbitova k obzoru!
Zvečera zasej tu lásku a pokoru,
aby se urodilo ráno zlaté a zářící,
jemuž by scházeli básníci,
protože všichni lidé
by dovedli plakat a zpívat.*

Host do domu, 1921

Konečně opět kniha, o níž lze psát s teplým zájmem a opravdovým zaujetím. Ze dvou důvodů: již pro vlastní její hodnotu a potom proto, že je to jeden z prvních nejvýznamnějších tvůrčích projevů generace, s níž jsi spojen společným vyznáním lidské i umělecké víry, lásky a nenávisti, s kterou se sdílíš o radost jejích zisků, o její hledání, o všechny znepokojivé otázky jejího osudu. Z obou těchto stránek musí být také *Host do domu* vykládán a souzen. Je jisto, že základní, charakteristicky nejpodstatnější rysy z povahy nejmladší vrstvy naší poezie novodobé lze v debutu Wolkrově postihnout mnohem patrněji, plastičtěji a vážněji než v několika sbírkách vrstevníků, které ji předcházely.

A. M. Píša, 1921

TĚŽKÁ HODINA

A. M. PÍŠOVI

Přišel jsem na svět,
abych si postavil život
dle obrazu srdce svého.

Chlapecké srdce je písnička na začátku,
plán pro zámek, který bys lidem jak milé dal k svátku,
ale mužovo srdce jsou ruce a mozoly,
které se krví svou do cihel probolí,
aby tu stála alespoň skutečná hospoda u silnice
pro ušlé poutníky a pro poutnice.

Dnes je má těžká hodina.
Chlapecké srdce mi zemřelo a sám v rakvi je vynáším,
a zemřelým trpě, trpím i tím,
které mi v prsou se roditi počíná.

Dnes je má těžká hodina;
jedno srdce jsem pohřbil a druhé ještě nemám,
zesláblý úzkostí, zesláblý samotou
marně se bráním studeným stěnám
pokoje svého
uštěpačného.

Milenčin dopise, lampo, kniho kamarádova,
věci zrozené z lásky, světla a víry,

dnes při mně stůjte a třikrát mi věrnější buďte,
když zůstal jsem na světě sirý,
a modlete se,
aby mi narostlo srdce statečné a nesmlouvavé,
a věřte dnes za mě, že tomu tak bude,
a věřte dnes za mě, že postavím
dle obrazu jeho
život člověka spravedlivého.

Já mužné srdce ještě nemám,
sám v těžké hodině;
a proto nevěřím.

Těžká hodina ,1922

Druhá kniha Wolkrova Těžká hodina není kniha přelomu, nýbrž přechodu a vývoje. Básník sám pojímá ji takto. „Dnes je má těžká hodina. / Chlapecké srdce mi zemřelo a sám v rakvi je vynáším / ... Dnes je má těžká hodina; / jedno srdce jsem pohřbil a druhé ještě nemám.“ Nenarostlo mu posud srdce mužné statečné, nesmlouvavé, aby „dle obrazu jeho“ postavil „život člověka spravedlivého“. Odtud jeho rozkolísání, jeho smutek. A z básnického hlediska můžeme se vlastně z toho radovat: ovzduší snu a vzpomínek, toto nejpříznivější ovzduší pro poezii, nevyprchalo ani tu. Sen dostává ovšem nyní význačnou převahu nad vzpomínkou, a celý ráz jeho se mění: je to sen jednak heroický, bojovný, jednak, a to z větší části, sen dělný.

F. X. Šalda, Ze Zapisníku

Podněty k interpretaci a analýze:

1. Charakterizujte proměnu lyrického mluvčího a jeho postoj k životu a k lidem mezi léty 1920-1922 a svá tvrzení doložte citacemi z básní.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Posuďte, zda s proměnou obsahovou přináší básník i posun ve formě básní. Pracujte se všemi znaky tvořícími melodicko - rytmičnou organizaci textu.

.....
.....
.....
.....

3. Vztah A. M. Píši a F. X. Šaldy k tvorbě J. Wolkera významně ovlivnil postoj čtenářů k Wolkrově tvorbě. Které hodnoty kritikové vyzdvihují?

.....
.....
.....

Použité materiály: archiv autorky PL